

SOLUTIO VI.

Ad sextam questionem dicendum, quod de damnatis ante diem iudicii, & post distinguendum est. Omnes enim communiter confitentur, quod post diem iudicii non erit aliquod meritum, vel demeritum: & hoc ideo est, quia meritum, vel demeritum ordinatur ad aliquod bonum, vel malum ulterius consequendum; post diem autem iudicii erit ultima consummatio bonorum, & malorum ita quod nihil erit addendum ulterius de bono vel malo. Unde bona voluntas in beatis non erit meritum, sed primum, & mala voluntas non erit in damnatis demeritum, sed poena tantum. Operationes enim virtutis sunt precipue in felicitate, & eorum contrariae sunt precipue in miseria: ut dicitur in I. Ethic. cap. x. vel xiv. Sed ante diem iudicii quidam dicunt & beatos mereri, & damnatos demereri. Sed hoc non potest esse respectu primum essentialis, vel poenae principalis, cum quantum ad hoc utriusque ad terminum pervenerint; potest tamen hoc esse respectu primum accidentaliter, vel poenae secundariae, quae possunt augeri usque ad diem iudicii: & hoc precipue in demonibus, vel Angelis bonis, quorum officio aliqui trahuntur ad salutem, ex quo bonorum Angelorum gaudium crescit; vel ad damnationem, ex quo crescit poena demonum.

Ad primum igitur dicendum, quod hoc est summum incommodum ad summum malorum pervenisse, ex quo contingit in damnatis quod demereri non possunt: unde patet quod ex peccato commodum non reportent.

Ad secundum dicendum, quod ad damnatorum hominum officium non pertinet alios ad damnationem pertrahere, sicut pertinet ad officium demonum, ratione cuius demerentur quantum ad secundariam poenam.

Ad tertium dicendum quod, non propter hoc excusantur a demerito, quia necessitatem peccandi habent, sed quia ad summum malorum pervenerint. Tamen necessitas peccandi, cuius causa sumus, excusat a culpa, in quantum est necessitas quadam, quia omne peccatum oportet esse voluntarium; sed quod non excuset, hoc est in quantum a voluntate praecedente processit; & sic totum demeritum sequentis culpae videtur ad primam culpam pertinere.

ARTICULUS II.

Utrum damnati possint uti notitia quam in hoc mundo habuerunt.

1. Ad secundum sic proceditur. Videtur quod damnati non possunt uti notitia quam in hoc mundo habuerunt. In consideratione enim scientiae est maxima delectatio. Sed in eis nullam delectationem est ponere. Ergo non possunt uti scientia prius habita secundum aliquam considerationem.

2. Praeterea. Damnati sunt in majoribus poenis quam sint aliqua poenae huius mundi. Sed in hoc mundo dum aliquis est in maximis tormentis constitutus, non potest considerare aliquas intelligibiles conclusiones abstractas a poenis quas patitur. Ergo multo minus in inferno.

3. Praeterea. Damnati sunt subiecti temporis. Sed longitudo temporis est causa oblivionis, ut dicitur in IV. Physic. Ergo damnati obliviscuntur eorum quae hic sciverunt.

Sed contra est quod dicitur Lucae xvi. 25. divitiis damnato: *Recordare quia recepisti bona in vita tua.* Ergo considerabunt ea quae hic sciverunt.

Praeterea. Species intelligibiles in anima separata remanent, ut supra dictum est. Si igitur eis non uti possent, frustra remanerent in eis.

QUAESTIUNCULA II.

1. Ulterius. Videtur quod cogitabunt aliquando de Deo. Quia non potest haberi odio actu, nisi illud de quo cogitatur. Sed damnati Deum odio habebunt, ut in littera dicitur. Ergo de Deo aliquando cogitabunt.

2. Praeterea. Damnati habebunt remorsum conscientiae. Sed conscientia patitur remorsum de actis contra Deum. Ergo de Deo aliquando cogitabunt.

Sed contra. Perfectissima cogitatio hominis est quae cogitat de Deo. Sed damnati erunt in statu imperfectissimo. Ergo de Deo non cogitabunt.

QUAESTIUNCULA III.

1. Ulterius. Videtur quod damnati gloriam beatorum non videant. Magis enim ab eis distat gloria beatorum quam ea quae in hoc mundo aguntur. Sed ipsi non vident quae circa nos aguntur: unde dicit Gregorius XII. Moral. cap. xlii. vel xlii. super illud Job xiv. *Sive fuerint nobiles filii eius &c.* Sicut hi qui adhuc vivi sunt, mortuorum animae quoloco habeantur, ignorant; ita mortui qui carnaliter vixerunt, vitam in carne posituram, qualiter post eos disponatur, ignorant. Ergo multo minus possunt videre gloriam beatorum.

2. Praeterea. Illud quod conceditur Sanctis in hac vita pro magno munere, nunquam conceditur damnatis. Sed Paulo pro magno munere fuit concessum ut videret illam vitam qua Sancti aeternaliter cum Deo vivunt, ut dicitur Corinth. xli. in Glossa. Ergo damnati Sanctorum gloriam non videbunt.

Sed contra est quod dicitur Lucae xix. quod dives in tormentis positus vidit Abraham, & Lazarum in sinu eius.

SOLUTIO VII.

Respondeo dicendum ad primam questionem, quod sicut propter perfectam Sanctorum beatitudinem nihil erit in eis quod non sit gaudium materia, ita nihil erit in damnatis quod non sit eis materia, & causa tristitiae; nec aliquid quod ad tristitiam pertinere possit, deest, ut sit eorum miseria consummata. Consideratio ergo aliquorum notorum quantum ad aliquid inducit gaudium, vel ex parte cognoscibilium, in quantum diliguntur, vel ex parte ipsius cognitionis, in quantum est conveniens, & perfecta. Potest etiam tristitia esse ratio & ex parte cognoscibilium quae nata sunt contristare, & ex parte ipsius cognitionis, prout eius imperfectio consideratur, ut pote cum aliquis considerat se deficere in cognitione alicuius rei, cuius perfectionem appeteret. Sic ergo in damnatis erit actualis consideratio eorum quae prius sciverunt, materia tristitiae, non autem ut delectationis causa. Considerabunt enim & mala quae gesserunt, ex quibus dampati sunt, & bona dilecta quae amiserunt; & ex utroque torquebuntur. Similiter etiam torquebuntur de hoc quod considerabunt notitiam quam de rebus speculabilibus habuerunt, imperfectam esse, & amississe

sisse summam perfectionem ejus, quam potuerant adipisci.

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis consideratio scientiae per se sit delectabilis, tamen ex aliquo accidente potest esse tristitia causa, ut dictum est; & sic erit in damnatis.

Ad secundum dicendum, quod in hoc mundo anima conjungitur corruptibili corpori: unde per hoc quod corpus affligitur, consideratio animae impeditur: sed in futuro anima non ita trahetur ex corpore; sed quantumcumque corpus affligatur, tamen anima semper considerabit lucidissime illa quae ei possunt esse causa meritoris.

Ad tertium dicendum, quod tempus est causa oblivionis per accidens, in quantum motus, cuius est mensura, est causa transmutationis; sed post diem iudicii non erit motus caeli, unde nec oblivio esse poterit ex quantumcumque diuturnitate; sed ante diem iudicii anima separata non mutatur a sua dispositione per motum.

SOLUTIO II.

Ad secundam questionem dicendum, quod Deus potest considerari dupliciter. Uno modo secundum se, & secundum illud quod est ei proprium, scilicet esse totius bonitatis principium; & sic nullo modo a damnatis cogitabitur. Alio modo secundum aliquid quod est ei quasi accidentale in effectibus suis, utpote punire, vel aliquid huiusmodi; & secundum hoc consideratio de eo potest tristitiam inducere: & hoc modo damnati de eo cogitabunt.

Ad primum ergo dicendum, quod damnati, ut dictum est, non habent odio Deum, nisi ratione punitionis, & prohibitionis ejus quod malae voluntati eorum consonat: unde non considerabunt eum nisi ut punitorem, & prohibitorum.

Et per hoc patet solutio ad secundum: quia conscientia non remordet de peccato, nisi in quantum est divino praeecepto contraria.

SOLUTIO III.

Ad tertiam questionem dicendum est, sicut in littera dicitur, quod damnati ante diem iudicii videbunt beatos in gloria, non hoc modo quod gloria eorum qualis sit cognoscant, sed solum cognoscent eos esse in gloria quadam inestimabili; & ex hoc turbabuntur, tum propter invidiam dolentes de felicitate bonorum, tum propter hoc quod talem gloriam amiserunt: unde dicitur Sap. v. 2. de impiis: *Videntes turbabuntur timore horribili.* Sed post diem iudicii omnino beatorum visione privabuntur. Nec tamen ex hoc eorum poena minuetur, sed augebitur: quia memoriam habebunt gloriae beatorum quam in iudicio viderunt, vel ante iudicium; & hoc erit eis in tormentum: sed ulterius affligentur in hoc quod videbunt indignos se reputari etiam videre gloriam quam Sancti merentur habere.

Ad primum ergo dicendum, quod ea quae in hac vita aguntur, non ita affligent damnatos in inferno si viderentur, sicut Sanctorum gloria inspecta: unde non ita ostenduntur damnatis ea quae hic aguntur, sicut Sanctorum gloria; quamvis etiam eorum quae hic aguntur, ostendantur eis ea quae in eis tristitia (1) augere possunt.

Ad secundum dicendum, quod Paulus inspexit in IV. Sent. Tom. V.

(1) Al. agere. (2) Al. reperiendo. (3) Vulgata: transeat.

vitam illam in qua Sancti cum Deo vivunt, eam (2) experiendo, & in futurum perfectius sperando; quae ratio non est de damnatis: & ideo non est simile.

ARTICULUS III.

Utrum damnati in inferno sola poena ignis affligantur.

1. Ad tertium sic proceditur. Videtur quod damnati in inferno sola poena ignis affligantur. Quia Matth. xxv. 4. ut eorum damnatio exprimitur, fit mentio solum de igne, cum dicitur: *Ite maledicti in ignem aeternum.*

2. Praeterea. Sicut poena purgatorii debetur peccato veniali, ita poena inferni debetur mortali. Sed in purgatorio non dicitur esse nisi poena ignis, ut patet per hoc quod dicitur I. Corinth. xli. 13. *Uniuscuiusque opus quale sit, ignis probabit.* Ergo nec in inferno erit nisi ignis poena.

3. Praeterea. Poenarum varietas refrigerium praestat, sicut calido cum transfertur ad frigidum. Sed nullum refrigerium est ponere in damnatis. Ergo non erunt diversae poenae, sed sola poena ignis.

Sed contra est quod dicitur in Psalm. x. 7. *Ignis, sulphur, & spiritus procellarum pars calicis eorum.*

Praeterea. Job xxiv. 19. (3) *Transibunt ab aquis nivium ad calorem nivium.*

QUAESTIUNCULA II.

1. Ulterius. Videtur quod vermis quo affliguntur damnati, sit corporalis. Quia caro non potest affligi per vermem spiritualem. Sed caro damnatorum affligetur per vermem. Judith. xvi. 21. *Dabit ignem, & vermes in carnes eorum:* & Eccli. vii. 19. *Vindicta carnis impii ignis, & vermis.* Ergo vermis ille erit corporalis.

2. Praeterea. Augustinus dicit XXI. de Civ. Dei, cap. ix. *Utrumque, id est ignis, & vermis, poena erunt carnis:* & sic idem quod prius.

Sed contra est quod Augustinus dicit XX. de Civ. Dei, cap. xxxi. *In poenis malorum inextinguibilis ignis, & vivacissimus vermis ab aliis aliter atque aliter est expositus. Alii utrumque ad corpus, alii utrumque ad animam retulerunt; alii proprie ad corpus ignem, tropice ad animam vermem; quod esse credibilis videtur.*

QUAESTIUNCULA III.

1. Ulterius. Videtur quod fletus qui est in damnatis, erit corporalis. Quia Luc. xlii. dicit quaedam Glossa, quod per fletum quem Dominus reprobis comminatur, potest probari vera corporum resurrectio; quod non esset, si fletus ille esset tantum spiritualis. Ergo &c.

2. Praeterea. Tristitia quae est in poena, respondet delectationi quae fuit in culpa, secundum illud Apocal. xviii. 7. *Quantum glorificavit se, & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum, & lucrum.* Sed peccatores in culpa habuerunt delectationem & interiorem, & exteriorem. Ergo habebunt fletum etiam exteriorem.

Sed contra. Fletus corporalis fit per quamdam resolutionem lacrymarum. Sed a corporibus damnatorum non potest fieri perpetua resolutio, cum nihil in eis per cibum restauretur: omne enim

Ddd fi-

statim: anglo V (1)

finitum consumitur, si aliquid ab eo continue abstractum. Ergo in damnatis non erit corporalis fletus.

QUÆSTIUNCULA IV.

1. Uterius. Videtur quod damnati non sint in tenebris corporalibus. Quia, ut dicit Gregorius in IX. Moral. cap. XLVIII. vel XX. XIX. super illud Job x. *Sed sempiternus horror inhabitat*: „quamvis ignis illic ad consolationem non luceat, tamen ut magis torqueat ad aliquid lucet: nam sequaces, quos secum traxerunt de mundo reprobi, flamma illustrante visuri sunt.“ Ergo non erunt ibi tenebræ corporales.

2. Præterea. Damnati vident poenam suam: hoc enim est eis augmentum poenæ. Sed nihil videtur sine lumine. Ergo non sunt ibi tenebræ corporales.

3. Præterea. Damnati habebunt ibi potentiam visivam post corporum resumptionem. Sed frustra esset in eis, nisi viderent aliquid. Ergo cum nihil videatur nisi in lumine, videtur quod non sint omnino in tenebris.

Sed contra est quod dicitur Matth. XXI. 13. *Ligatis pedibus, & manibus* (1) *projicite eum in tenebras exteriores*: super quo dicit Gregorius, Lib. IX. Moral. cap. XLVI. vel XXXVIII. „Si ignis ille lucem haberet, in tenebras exteriores nequaquam mitti diceretur.

Præterea. Basilius dicit super illud Psalm. XXVIII. *Vox Domini intercedentis flammam ignis*, quod virtute Dei separabitur claritas ignis ab ejus virtute adustiva; ita quod claritas cedet in gaudium Sanctorum, & usivum ignis in tormentum damnatorum. Ergo damnati habebunt tenebras corporales.

Quædam vero alia quæ ad poenam damnatorum pertinent, determinata sunt supra XLIV. dist.

SOLUTIO I.

Respondeo dicendum ad primam quæstionem, quod secundum Basil. conc. sive orat. XXI. XXIV. de futuro judicio, in ultima mundi purgatione fiet quadam separatio in elementis; ut quidquid est purgatum, & nobile, remaneat superius ad gloriam beatorum; quidquid vero est ignobile, & sceulentum, in inferno projiciatur ad poenam damnatorum; ut sicut omnis creatura Dei est beatis materia gaudii, ita damnatis ex omnibus creaturis tormentum accrescat, secundum illud Sap. v. 21. *Pugnabit cum illo orbis terrarum contra insensatos*. Hoc etiam divinæ justitiæ competit, ut sicut ab uno recedentes per peccatum, in rebus materialibus (quæ sunt multa, & vana) finem suum constituerunt; ita etiam multipliciter affligantur, & ex multis.

Ad primum ergo dicendum, quod quia ignis est maxime afflictivus propter hoc quod abundat virtute activa; ideo nomine ignis omnis afflictio designatur ut sit vehemens.

Ad secundum dicendum, quod poena purgatorii non est principaliter ad affligendum, sed ad purgandum: unde per solum ignem fieri debet, qui habet maximam vim purgativam. Sed damnatorum poena non ordinatur ad purgandum: unde non est simile.

Ad tertium dicendum, quod damnati transibunt ex vehementissimo calore ad vehementissimum frigus, sine hoc quod in eis sit aliquid refrigerium:

(1) Vulgata: *emittite*.

DISTINCTIO L.

quia passio ab exterioribus non erit per transmutationem corporis à sua pristina naturali dispositione, ut contraria passio ad æqualitatem, vel temperiem reducendo refrigerium causet, sicut accidit tunc; sed erit per actionem spiritualem, secundum quod sensibilia agunt per sensum, prout sentiantur imprimendo formas illas secundum esse spirituale in organum; & non secundum esse materiale, ut supra dist. XLIV. dictum est.

SOLUTIO II.

Ad secundam quæstionem dicendum, quod sicut supra dictum est, dist. XLVIII. post diem iudicii in mundo innovato non remanebit aliquid animal, vel aliquid corpus mixtum, nisi corpus hominis tantum, eo quod non habeat aliquem ordinem ad corruptionem, nec post illud tempus sit futura generatio, & corruptio. Unde vermis qui in damnatis ponitur, non debet intelligi esse materialis, sed spiritualis, qui est conscientie remorsus: qui dicitur vermis, inquantum oritur ex putredine peccati, & animam affligit, sicut corporalis vermis ex putredine ortus affligit pungendo.

Ad primum ergo dicendum, quod ipsæ animæ damnatorum dicuntur carnes eorum pro eo quod carni subiectæ fuerunt. Vel potest dici quod etiam per vermem spiritualem caro affligitur, secundum quod passiones animæ redundant in corpus; & hoc in futuro.

Ad secundum dicendum, quod Augustinus loquitur sub quadam comparatione: non enim vult simpliciter asserere quod ille vermis sit materialis, sed quod potius esset asserendum, ignem, & vermem materialiter intelligi, quam quod utrumque spiritualiter tantum intelligatur, quia sic damnati nullam poenam corporalem sustinerent, ut patet seriem verborum ejus ibidem inspicienti.

SOLUTIO III.

Ad tertiam quæstionem dicendum, quod in fletu corporali duo inveniuntur: quorum unum est lacrymarum resolutio, & quantum ad hoc fletus corporalis in damnatis esse non potest: quia post diem iudicii quiescente motu primi mobilis non erit aliqua generatio, & corruptio, vel corporalis alteratio; in lacrymarum autem resolutione oportet esse illius humoris generationem qui per lacrymas distillat: unde quantum ad hoc corporalis fletus in damnatis esse non poterit. Aliud quod invenitur in corporali fletu, est quadam commotio, & perturbatio capitis, & oculorum; & quantum ad hoc fletus in damnatis esse poterit post resurrectionem. Corpora enim damnatorum non solum ex exteriori affligentur, sed etiam ab interiori, secundum quod corpus immutatur ad passionem animæ in bonum, vel malum: & quantum ad hoc fletus carnis resurrectionem indicat, & responderet delectationi culpæ quæ fuit in anima, & in corpore.

Et per hoc patet responsio ad objecta.

SOLUTIO IV.

Ad quartam quæstionem dicendum, quod dispositio inferni talis erit quod maxime miseriam damnatorum competet: unde secundum hoc sunt ibi lux,

lux, & tenebra, prout maxime spectant ad miseriam damnatorum. Ipsa autem visio secundum se est delectabilis: ut enim dicitur in I. Metaph. sensus oculorum est maxime diligibilis, eo quod per ipsum plura cognoscimus. Sed per accidens contingit visionem esse afflictivam, inquantum videmus aliqua nobis nociva, vel nostræ voluntati repugnantia. Ideo & in inferno hoc modo debet esse locus dispositus ad videndum secundum lucem, & tenebras, quod nihil ibi perspicue videatur, sed solummodo sub quadam umbrositate videantur illa quæ afflictionem cordi ingerere possunt. Unde simpliciter loquendo, locus est tenebrosus, sed tamen ex divina dispositione est ibi aliquid luminis, quantum sufficit ad videndum illa quæ animam torquere possunt; & ad hoc satisfaciunt naturalis situs loci: quia in terræ medio, ubi infernus ponitur, non potest esse ignis nisi sceulentus, & turbidus, & quasi fumosus. Quidam tamen tenebrarum harum causam assignant ex commassatione, (1) & compressione corporum damnatorum, quæ propter multitudinem ita replebunt locum inferni, quod nihil ibi de aere remanebit: & sic non erit ibi aliquid de diaphano quod possit esse subiectum lucis, & tenebræ, nisi oculi damnatorum, qui erunt obtenebrati.

Et per hoc patet responsio ad objecta.

ARTICULUS IV.

Utrum beati qui erunt in patria, videant poenas damnatorum.

1. AD quartum sic proceditur. Videtur quod beati qui erunt in patria, non videant poenas damnatorum. Major enim est distantia damnatorum à beatis quam viatorum. Sed beati semper viatorum facta non vident: unde Isai. XLII. 16. *Abraham nescivit vos*, dicit Glossa: „Nesciunt mortui, etiam Sancti, quid faciunt vivi, etiam eorum filii.“ Ergo multo minus vident poenam damnatorum.

2. Præterea. Perfectio visionis dependet à perfectione visibilis: unde Philosophus dicit in X. Ethic. cap. IV. vel VI. quod perfectissima sensus operatio est sensus optime dispositi ad pulcherrimum sub sensu jacentium. Ergo è contrario turpitudine visibilis redundat in imperfectionem visionis. Sed nulla imperfectio erit in beatis. Ergo non videbunt miseriam damnatorum, in quibus est summa turpitudine.

Sed contra est quod dicitur Isai. ult. 24. *Egredientur, & videbunt cadavera virorum qui prevaricati sunt in me*. Glossa: „Electi egredientur intelligentia, vel visione manifesta, ut ad laudem Dei magis accendantur.“

QUÆSTIUNCULA II.

1. Uterius. Videtur quod beati miseriam damnatorum compatiantur. Compassio enim ex charitate procedit. Sed in beatis erit perfectissima charitas. Ergo maxime miseriam damnatorum compatiantur.

2. Præterea. Beati nunquam erunt tantum elongati à passione, quantum Deus est. Sed Deus quodammodo miseriam compatitur nostris, unde & misericors dicitur; & similiter Angeli. Ergo beati compatiantur miseriam damnatorum.

Sed contra. Quicumque alii compatitur, fit ejus

(1) Al. & impressione.

miseriam quodammodo particeps. Sed beati non possunt esse participes alicujus miseriam. Ergo beati miseriam damnatorum non compatiantur.

QUÆSTIUNCULA III.

1. Uterius. Videtur quod beati non lætentur de poenis impiorum. Læteri enim de malo ad odium alterius pertinet. Sed in beatis nullum erit odium. Ergo non lætabuntur de miseriam damnatorum.

2. Præterea. Beati in patria erunt summe Deo conformes. Sed Deus non delectatur in poenis nostris. Ergo nec beati delectabuntur de poenis damnatorum.

3. Præterea. Illud quod est vituperabile in viatore, nullo modo cadit in comprehensorem. Sed in homine viatore est maxime vituperabile quod reficiatur aliorum poenis, & maxime commendabile ut de poenis doleat. Ergo beati nullo modo lætantur de poenis damnatorum.

Sed contra est quod in Psalm. LVII. 11. dicitur: *Lætabitur justus, cum viderit vindictam*.

Præterea. Isai. ult. 24. dicitur: *Erunt usque ad satiætionem visionis omni carni*. Satiætionem autem refectioem mentis designat. Ergo beati gaudebunt de poenis impiorum.

SOLUTIO I.

Respondeo dicendum ad primam quæstionem, quod à beatis nihil substrahi debet quod ad perfectionem beatitudinis eorum pertinet. Unumquodque autem ex operatione contrarii magis cognoscitur, quia contraria juxta se posita magis elucescunt: & ideo ut beatitudo Sanctorum eis magis placeat, & de ea uberiores gratias Deo agant, dantur eis ut poenam impiorum perfecte intueantur.

Ad primum ergo dicendum, quod Glossa illa loquitur de Sanctis mortuis secundum impossibilitatem naturæ: non enim oportet ut naturali cognitione cognoscant omnia quæ erga vivos aguntur. Sed Sancti qui sunt in patria, omnia clare cognoscunt quæ aguntur & apud viatores, & apud damnatos: unde Gregorius dicit XII. Lib. Moral. cap. XIII. vel XIV. de animabus sanctis: *Sentiendum non est hoc* (scilicet quod Job dicit: *Sive nobiles fuerint filii ejus, sive ignobiles, nescient etc.*) *quia qui inuis habent Dei claritatem, nullo modo credendum est quod sit foris aliquid quod ignorent*.

Ad secundum dicendum, quod quamvis pulchritudo visibilis ad perfectionem faciat visionis, visibilis tamen turpitudine sine visionis imperfectione esse potest: species enim rerum in anima, per quas contraria cognoscuntur, non sunt contrariæ: unde etiam Deus, qui perfectissimam cognitionem habet, omnia pulchra, & turpia videt.

SOLUTIO II.

Ad secundam quæstionem dicendum, quod misericordia, vel compassio potest inveniri in aliquo dupliciter: uno modo per modum passionis; alio modo per modum electionis. In beatis autem non erit aliqua passio in parte inferiori, nisi consequens electionem rationis: unde non erit in eis compassio, vel misericordia, nisi secundum rationis electionem. Hoc autem modo ex electione miseri-

cor-